

Το δέντρο της χρονιάς 2000 Μαύρη Πεύκη (*Pinus nigra ssp. pallasiana*)

Εισαγωγή

Η μαύρη πεύκη ή μαντόπευκος είναι κωνοφόρο και ανήκει στην οικογένεια των πευκίδων (Pinaceae). Σ' αυτή περιλαμβάνονται δέκα γένη, από τα οποία δύο, η πεύκη (*Pinus*) και το κέδρο (*Cedrus*) απαντώνται στον τόπο μας.

Το γένος της πεύκης περιλαμβάνει 93 είδη και εξαπλώνεται σε ηπειρωτικές πε-

ριοχές του βορείου ημισφαιρίου, καθώς επίσης και στη νότια και κεντρική Αμερική. Στον τόπο μας συναντούμε, σε φυσική εξάπλωση, μόνο δύο είδη πεύκης, τη μαύρη και την τραχεία, ενώ έχει εισαχθεί και μικρός αριθμός από άλλα είδη, τα πιο γνωστά από τα οποία είναι η χαλέπειος και η κουκουναριά.

Η γεωγραφική εξάπλωση της μαύρης πεύκης αρχίζει από τη Ν. Ισπανία στα δυτικά και επεκτείνεται μέχρι τη Μ. Ασία στα ανατολικά. Απαντάται στη Ν. Ισπανία, Ν. Γαλλία, Κορσική, Σικελία, Ν. Ιταλία, Βαλκανική Χερσόνησο, Κριμαία, Εύξεινο Πόντο, Μ. Ασία και Μαρόκο.

Παρουσιάζει μεγάλη ποικιλότητα μορφολογικών και ανατομικών χαρακτηριστικών σε διάφορες περιοχές της γεωγραφικής της εξάπλωσης και με βάση αυτά έχουν αναγνωρισθεί έξι διαφορετικά υποείδη.

Στον τόπο μας απαντάται το υποείδος *Pinus nigra ssp. pallasiana*, το οποίο αυτοφύεται και στη Γιουγκοσλαβία, Βουλγαρία, Ελλάδα, Τουρκία, και Συρία.

Περιγραφή

Δέντρο με ευθυτενή και ογκώδη κορμό που μπορεί να φθάσει σε ύψος 30 μέτρων. Σε νεαρή ηλικία έχει κόμη κωνική, ενώ στα γέρικα δέντρα γίνεται πλατιά και πεπλατυσμένη στην κορυφή.

Είναι φυτό μόνικο, με άνθη μονογενή. Τα αρσενικά άνθη βγαίνουν σε κίτρινους ωοειδείς ίουλους, ενώ τα θηλυκά σε κόκκινους κωνίσκους. Οι κώνοι του έχουν κωνική μορφή, με μήκος 6-8 εκ. και πλάτος 4-5 εκ. Όταν ωριμάσουν παίρνουν κιτρινοκαστανό χρώμα. Οι βελόνες φύονται ανά δύο στα βραχυκλάδια (μερικές φορές ανά τρεις), είναι τραχείες και δύσκαμπτες και το μήκος τους κυμαίνεται μεταξύ 6 και 10 εκ.

Είναι είδος λιτοδίαιτο, και μπορεί να αναπτυχθεί σε πτωχά και ξηρά εδάφη.

Το ξύλο της περιέχει μεγάλες ποσότητες ρητίνης αλλά λιγότερες από αυτό της τραχείας. Χρησιμοποιείται για την παραγωγή οικοδομήσιμης ξυλείας, στύλων, επίπλων, κιβωτίων, καρβούνων κλπ.

Οικολογία

Απαντάται στην περιοχή του Τροόδους και η εξάπλωσή της αρχίζει από τα 1.200 μ. και επεκτείνεται μέχρι την κορυφή της Χιονίστρας (1.953 μ.). Σε μια ζώνη μεταξύ 1.200 και 1.400 μέτρων σχηματίζει μικτές συστάδες με την τραχεία, ενώ σε υψόμετρο μεγαλύτερο από 1.500 μ. σχηματίζει μικτές συστάδες με τον αόρατο του Τροόδους. Άλλα σημαντικά φυτικά είδη της περιοχής είναι η λατζιά, η αρκομηλιά, η βερβεσιά, το ρούδι, η αντρουκλιά, η αγριοτριανταφυλλιά, το ρασιή του Τροόδους, ενώ μέσα σε ποταμούς και ρυάκια επικρατεί ο πλάτανος, ο σκλέδρος, ο κισσός και οι βάτοι.

Το κλίμα στην περιοχή της εξάπλωσής της χαρακτηρίζεται από πολύ ψυχρούς χειμώνες, με θερμοκρασίες μέχρι -15°C και βαριές χιονοπτώσεις με ύψος χιονιού μερικές φορές πάνω από 2 μέτρα. Η μέση βροχόπτωση κυμαίνεται από 1.000-1.100 χιλιοστά, ενώ η θερμοκρασία

κατά τους καλοκαιρινούς μήνες σπάνια ξεπερνά τους 30°C.

Στις ψηλότερες κορυφές του Τροόδου και κυρίως σε νότιες εκθέσεις η φυσική αναγέννησή της είναι πολύ περιορισμένη, κάτι που πολύ πιθανό να οφείλεται στο γεγονός ότι το επιφανειακό χώμα έχει ξεπλυθεί από τη βροχή, αποκαλύπτοντας το μητρικό πέτρωμα, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό πολύ δύσκολες συνθήκες για τη φύτευση των σπόρων. Η μαύρη πεύκη πολύ πιθανό να αποτελεί ένα από τα είδη της καταληκτικής φυτοκοινωνίας για την περιοχή του Τροόδου.

Διαχείριση

Η έκταση του δάσους της μαύρης πεύκης σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του Τμήματος Δασών ανήρχετο σε 4.976 εκτάρια. Από αυτά το 91,5% (4.551,5 εκτάρια) αποτελεί μέρος του Εθνικού Δασικού Πάρκου Τροόδου. Σύμφωνα με τους Κανόνες Προσημανσης για τα Κρατικά Δάση της Τραχείας και Μαύρης Πεύκης του 1992, απαγορεύεται οποιαδήποτε δασοκομική επέμβαση στα Εθνικά Δασικά Πάρκα χωρίς την προηγούμενη έγκριση του Διευθυντή του Τμήματος Δασών. Στο εγκριμένο Διαχειριστικό Σχέδιο κάθε Πάρκου θα περιλαμβάνονται συγκεκριμένες οδηγίες σχετικά με τις επεμβάσεις που είναι δυνατό να πραγματοποιούνται σ' αυτό.

Σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς, όλες οι επεμβάσεις θα γίνονται με πολύ μεγάλη προσοχή, ώστε να προκαλείται η μικρότερη δυνατή διατάραξη του τοπίου και του περιβάλλοντος, με πρωταρχικό στόχο την προστασία και διατήρηση, όσο το δυνατό, του οικοσυστήματος στο διηνεκές.

Κείμενο: Κ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ
Φωτογραφίες: Κ. ΛΟΓΓΙΝΟΣ

Γ.Τ.Π. 130/1999 — 5.000

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Τυπώθηκε στο Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας

Το δέντρο της χρονιάς 2000

Μαύρη Πεύκη
(*Pinus nigra ssp. pallasiana*)

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ**